

Přechody mezi slovesnými třídami a vzory téže třídy

V důsledku **přechodů mezi slovesnými třídami** nebo **vzory jedné třídy** vznikají v jazyce **dvojtvary** (dublety).

Některé z nich jsou **spisovné kouše/kousá**, existují ale i takové, kdy **jeden tvar je spisovný (kopl)** a **druhý nespisovný (kopnul)**.

Spisovné dvojtvary se většinou liší **frekvencí**, někdy jsou rozlišeny také **stylisticky (odpočinul si = neutrální podoba) / (odpočal si = hovorová podoba)** nebo **významově (tištěna – kniha / tisknuta – ruka)**.

Přechody mezi třídami:

a) Některá slovesa **1. třídy vzoru nese a peče přecházejí ke 2. třídě (převléct/převléknout, převleče/převlékne)**.

Dvojtvary existují u některých sloves **v řadě tvarů**, např. v infinitivu, v přítomných tvarech oznamovacího způsobu, v přičestí minulém. Jindy je najdeme již **jen v infinitivu (nalézt/naleznout)**, ostatní tvary se tvoří už podle 2. třídy (*nalezne*).

b) Některá slovesa **1. třídy vzoru bere, maže přecházejí k 5. třídě (podvzor kope/kopá)**.

Tyto přechody jsou usnadněné shodnou **podobou minulého kmene (kous-a-l, děl-a-l)**. Vyhovují jazykové tendenci neměnit tvarotvorný základ (*kouše – kousá*).

Přechody mezi vzory téže třídy:

c) Pro slovesa **2. třídy vzorů tiskne, začne je v minulém kmeni charakteristické přibližování se k pravidelnému vzoru mine**.

Některá slovesa pak mají dvojtvary **v přičestí minulém (pískl/písknul)**, **v přičestí trpném (zamčen/zamknut)**, u vzoru *začne* jsou i **v infinitivu (žít/žnout)**.

Někdy mezi nimi bývá **významový rozdíl (cíl byl vytčen/chyba byla vytknuta)**. Dvojtvary pronikají do spisovného jazyka s různou intenzitou, ne vždy jsou oba tvary kodifikované.

d) U vzoru **4. třídy vzor sází došlo ve 3. os. množného čísla oznamovacího způsobu přítomného času k přízpůsobení tvarů zbývajícím dvěma vzorům (prosí, trpí)**. Oba tvary, původní *sázejí* a nový *sází*, jsou spisovné a považují se za rovnocenné.